

De Saceris Palladis apud Graecos et Romanos

FESTUM
PALLADIS,
MUSIS AUGUSTIS
CELEBRANDUM,
DECENTISSIME INTIMAT

M. JOH. CHRISTOPH. Stange/
PHIL. CIVIL. ET ELOQV.
PROF. PUBL.

LEUCOPETRAE,
STANNO BRÜHLIANO.

Palladis recludenti Sacrarium, cultumque commentitii hujus Numinis ad rem Christianam transferenti, tanta rerum multitudo & farrago occurrit, ut uno obtutu singula perlustrare, aut suo quidque loco digere & collocare animus nequeat. Abovo tamen, quod dicunt, rem orsus, idem esse & Palladis & Minervæ Numen, ex Callimacho & Herodoto inter omnes constare arbitror; quamquam Apollodorus in Bibliotheca de Diis, quam Vossius ipsi tribuit, aliud sentire videatur. Quod ideo tenendum est, ne quid alterutri denegemus, quod utraque jure sibi vindicat. In Græciam itaque navigandum, veteresque Grajorum Magistri consulendi sunt, si quis feriarum festorumque dierum, quos Palladi sacratos voluerunt prisci gentiles, rationem recte cognoscere velit. Tantæ quidem antiquitatis fuit hujus Deæ Religio, ut Ægyptum quoque huic addictam fuisse memoriæ proditum sit. *In Sai* (oppido Ægypti) inquit Cælius Rhodiginus lib. 5. Lect. Antiq. cap. XII. *Pallados erat templum, quam Isin etiam arbitrantur, ejusmodi præscriptione: Εγώ εἰμι πᾶν τὸ γεγονός, καὶ ὄν, καὶ ἐσόμενον, καὶ τὸν ἐμὸν πέπλον ἕδεις πῶ θνητὸς ἀπεκαλύψεν. Ego sum omne, quod fuit, est, erit: meum peplum mortalis revelavit nemo.* Sed longe frequentior ejus cultus fuit in Græcia; hic enim perpetuam fixisse sedem, omnemque huc & splendorem & gratiam suam deportasse videbatur. Hæc tot templa, facella & delubra; Hæc tot aras & statuas, Palladi dicatas, advenis olim ostentabat: Quæ vero pluribus persequi facile super sedeo, dum de Sacris Palladis, festisque tantum diebus mihi agendum esse, memini. Primas verò hic defero huic diei, quem eodem mense, Novembri, festum agebant, & Palladis cultui destinaverant Græci, quo Musæ Augustæ ex præscripto legum diviniore Palladi Christiano more litare consueverunt. Choës ipsis dicebatur solenne, cui quotannis XII. Anthesterionis, sive, quod idem est, Novembris vacare solebant; receptumque erat, ut eodie Sophistis, vel ut Casaubonus interpretatur, Scholarum Magi-

273

Magistris Minervalia offerrent discipuli, qui vicissim ab illis festivo epulo excipiebantur. His succedant festa Panathenæa, cum majora, quæ Theseo tribuuntur, & quinquatria Romanis audiunt, quod quinto quovis anno recurrebant; tum minora, quæ Erichthonius, Vulcani filius, in honorem Minervæ indixerat. Rem spectaculo dignam narrant historici, quoties in hæc solennia incidunt. Undique adducebantur boves, ad sacrificia instauranda, tantusque fiebat Gentis Atticæ concursus, ut amplissimæ Athenæ non sufficerent omnium ordinum atque ætatum multitudini recipiendæ. Tum vota & preces nuncupabant Palladi, faustis acclamationibus se invicem excipientes. Virgines quoque suas hic partes habebant, dum peplum circumferebant, in quo res, à Minerva præclare gestæ, miro artificio expressæ erant. Diutius his immorarer, nisi è Græcia nunc revertendum, & ad vetus illud Latium, priscosque Romuli nepotes mihi accedendum esset. Hic leviter saltem circumferens oculos; in celeberrima illa quinquatria incido, quæ modo attigi, quæque Græcorum Panathenæa exceperunt. Cur & hæc Palladi sacrata fuerint, Festus sequentibus exponit: *Minervæ dicatum eum diem existimant, quod eo die ades ejus in Aventino consecrata est.* Aliam rationem reddit Ovidius lib. 3. Fast. v. 809. &c.

*Una dies media est, & sunt sacra Minervæ,
Nominaque à junctis quinque diebus habet.
Sanguine prima vacat, nec fas concurrere ferro;
Causa, quod est illa nata Minerva die.*

Prima hujus celebritatis die sacris vacabat populus, & sacrificia factitabat; Magistri verò de Pallade, deque vero ejus cultu solennes orationes habebant, quod Dresserus in libello de festis animadvertit. Et cum omnis sapientiæ, omniumque artium & liberalium & illiberalium, uti distingvuntur, principem ac inventricem crederent Palladem, sua quisque opera, qua poterat pietate, Dæ commendabat, eamque sibi propitiam reddere studebat. Quem ritum loco dicto prolixius commemorat Ovidius, eumque ita concludit:

*Pallada nunc pueri, teneraque ornate puella;
Qui bene placarit Pallada, doctus erit.*

Tantum potuit ratio apud homines, cælestis doctrinæ ignaros, ut bonas literas & ingenuas artes omni & cultu & veneratione dignas firmiter crederent. In quo quidem sua laude
non

PK II 4808

non defraudandi sunt, in eo vero omnino miseri censendi, quod proci instar Homerici solius ancillæ amoribus irretiti, dominam, sive Theologiam, unicam illam æternæ felicitatis Magistram, omniumque scientiarum Reginam, turpiter neglexerunt & ignorarunt. Sed hæc Gentilium miseria nostram arguat felicitatem, quibus utramque amplecti, & mira utriusque suavitate quotidie perfundi contigit. Redeunt jam felices, imo felicissimæ illæ Calendæ Novembres, quibus XXXIV. ab hinc annis auspicio Reverendissimi & Serenissimi quondam Principis, D. AUGUSTI, Primatis Germaniæ, Saxoniamque Ducis gloriosissimi, Sacra hæc Pallas primum ad nos divertens, merces suas, nullo pretio æstimandas, Leucopetræ venales exposuit. A quo tempore singulari plane clementia & munificentia Serenissimi quondam Principis, D. JOHANNIS ADOLPHI, nutrita & omnibus modis culta, semper jucunda sua exercuit negotia, multorumque operata est salutem & prosperitatem. Novum nunc nata Parentem, Tutorem, & Nutritorem in Serenissimo Principe ac DN. DN. JOHANNES GEORGIO, Saxoniam, Juliam, Clivium, Montium, ut & Angriæ & Westphaliæ Duce inclytissimo, Domino nostro clementissimo, impense sibi gratulatur; ejusque nixa clementia & munificentia, certo confidit, fore, ut subinde & pulchrior & gratior assurgat. Nec quicquam magis à DEO expetit, quam ut Augustissimum hunc Musarum suarum Conservatorem diu salvum præstet & in columem, dignamque principali fastigio & ætatem & felicitatem ipsi largiatur! Ne vero amore & pietate in honestas artes ab ethnicis hominibus nos vinci patiamur, agite conveniamus, FESTUM CHRISTIANÆ PALLADIS crastina, DEO annuente, luce H. L. Q. C. celebraturi. Quibus sacris ut interesse dignentur omnes, de quibus bene merita est, & etiamnum bene meretur Pallas, ab unoquoque eorum, qua decet observantia & humanitate rogo & contendo.

P. P. Pridie Cal: Novembris A. O. R.

M. DC. XCVIII.

107

110

macho &
 quam Ap
 tribuit, a
 quid alter
 Græciam
 consulens
 Palladi sa
 gnoscere
 religio, ut
 ditum sit.
 lib. 5. Le
 arbitrantur
 μένον, καὶ τὸν
 it, est, er
 quentior
 se sedem,
 portasse v
 tot aras &
 Quæ vero
 Palladis,
 ni. Prin
 Novemb
 Græci, q
 ladi Chris

anti Sacrarium, cultumque
 jus Numinis ad rem Chri
 renti, tanta rerum multi
 occurrit, ut uno obtutu fin
 t, aut suo quidque loco dige
 animus nequeat. Abovo
 cunt, rem orsus, idem esse
 nervæ Numen, ex Calli
 constare arbitror; quan
 de Diis, quam Vossius ipsi
 od ideo tenendum est, ne
 raque jure sibi vendicat. In
 resque Grajorum Magistri
 estorumque dierum, quos
 ntilis, rationem recte co
 qvitatatis fuit hujus Deæ Re
 ictam fuisse memoriæ pro
 inquit Cælius Rhodiginus
 erat templum, quam Istin etiam
 εἰμι πᾶν τὸ γεγονός, καὶ ὄν, καὶ ἐσό
 υψεν. Ego sum omne, quod fu
 lavit nemo. Sed longe fre
 hic enim perpetuam fixis
 orem & gratiam suam de
 a, facella & delubra; Hæc
 advenis olim ostentabat:
 per sedeo, dum de Sacris
 mihi agendum esse, memi
 ei, quem eodem mense,
 lladis cultui destinaverant
 scripto legum diviniori Pal
 erunt. Choës ipsis diceba
 tur solenne, cui quotannis XII. Anthesterionis, sive, quodi
 dem est, Novembris vacare solebant; receptumque erat, ut
 eodie Sophistis, vel ut Casaubonus interpretatur, Scholarum
 Magi-